

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

1a Etapa : MATARÓ – SANT MIQUEL DE MATA – SANT MARTÍ DE MATA
CREU DE RUPIT – PI DE BUAC – URBANITZACIÓ DE COLLSACREU

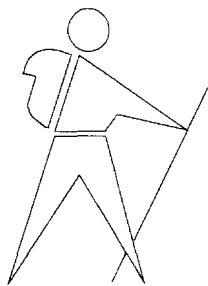
22 de novembre de 2009

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Àrea del Maresme. Esmorzar.	8 h
Sortida cap a Mataró.	8 h 30 min
Platja del Callao, Mataró. Inici del GR-83.	9 h
Turó d'Onofre Arnau. Reagrupament.	9 h 45 min 9 h 55 min
Sant Martí de Mata. Reagrupament.	10 h 50min 11 h
Font del Mal Pas. Reagrupament.	12 h 10 min 12 h 20 min
Urbanització de Collsacreu. Final de l'etapa.	13 h 50 min
Sortida cap a Vallgorguina	14 h
Vallgorguina. Dinar.	14 h 15 min
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	16 h 30 min
Vilanova i la Geltrú.	18 h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'àrea de servei del Maresme. Dinarem a Valgorguina; és previst fer un dinar comunitari al Casal (preu aproximat 13 euro; cal fer la reserva); els qui portin la carmanyola també poden dinar al Casal.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (**Condicions meteorològiques**, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **vigileu que hi sigui tothom**. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, **no correu ni aneu massa LENTS !!**
- ** **Atenció:** El mòbil de la Secció de Senders és **680102567**. Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** aquest telèfon.
- ** **Recordeu que a partir del mes de gener caldrà estar federat per a poder participar a les sortides de la Secció de Senders.**

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

1a Etapa : MATARÓ – SANT MIQUEL DE MATA – SANT MARTÍ DE MATA
CREU DE RUPIT – PI DE BUAC – URBANITZACIÓ DE COLLSACREU

22 de novembre de 2009

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Amb aquesta etapa comencem el GR-83, també nomenat Camí del Canigó o del Nord. El recorregut d'aquest sender, que va des de Mataró fins al Canigó i Prada de Conflent, segueix pràcticament el traçat d'un meridià, el 2° 27' 21" Est, tal com indica el monument que hi ha a la platja del Callao on comença. D'entrada el camí s'enfila pel Montnegre on es creua amb el GR-92 per la zona de Sant Martí; després baixa per creuar la Tordera i així arribar a Riells; seguidament voreja el Montseny per anar vers Arbúcies i Sant Hilari Sacalm; més endavant, per Osor i Sant Martí Sacalm arriba a Les Planes d'Hostoles ja dins la Garrotxa; després de passar per Olot segueix cap a Beget i pels colls de Malrem i de la Guilla arriba a Prats de Molló; des de Prats de Molló s'enfila al cim del Canigó i baixa fins a Prada de Conflent on finalitza. En total són uns 212 quilòmetres.

Com que hi ha la topoguaia editada i fa relativament poc que s'ha senyalitzat no farem prèviament un recorregut exploratori de les etapes; això vol dir que les descripcions seran còpia de les que hi ha a la topoguaia. Com podreu veure, aquestes descripcions són molt sintètiques per la qual cosa caldrà vigilar atentament per no perdre el fil dels senyals. Una altra cosa; en algun tram el quilometratge no coincideix amb el mesurat amb el Google Earth (per sort la diferència no es massa gran); això pot ser perquè el camí no estigui ben senyalitzat sobre el mapa o perquè realment hi hagi un error de mesura; ja ho veurem sobre el terreny.

Tal com s'ha dit, aquesta primera etapa comença a la platja del Callao de Mataró (6 m), prop de l'ermita de Sant Simó, i pel camí de les Cinc Sèquies va cap al turó d'Onofre Arnau (131 m) des d'on es pot gaudir d'una bona panoràmica.

Tot seguit travessa l'autopista del Maresme i remunta la serralada vers les capelles de Sant Martí de Mata (219 m), romànica, i la de Sant Miquel de Mata (305 m), aquesta del segle XVI. Segueix pujant cap a la Font del Mal Pas (400 m) i la Creu de Rupit (423 m) per arribar al seu punt culminant al Pi de Buac (505 m). Des d'aquest es dirigeix cap a la Casanova de Pibernat (407 m) i davalla vers el coll Sacreu on finalitza (357 m).

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
-------------------	-----------------	----------------

0:00	0:00	0,000
------	------	-------

Sortim de la **Platja del Callao** de Mataró (6 m), prop de l'ermita de Sant Simó. Anem seguint la riera del mateix nom aigües amunt.

0:10	0:10	0,800
------	------	-------

A la dreta, camí de les Cinc Sèquies, que agafem.

0:18	0:28	1,400
------	------	-------

Torrent Forcat.

0:03	0:31	1,600
------	------	-------

Deixem el camí de les Cinc Sèquies i agafem el torrent del Castell a l'esquerra.

0:04	0:35	1,670
------	------	-------

Deixem el torrent i agafem el corriol que puja a la dreta cap al turó.

0:07	0:42	2,500
------	------	-------

Turó d'Onofre Arnau (131 m). Excel·lent vista del Mataró agrícola.

0:02	0:44	2,650
------	------	-------

Reculem i agafem una pista ampla, direcció autopista.

0:08	0:52	3,150
------	------	-------

Passem per sobre l'autopista.

0:06	0:58	3,450
------	------	-------

Travessem la carretera de Mata, agafant de front el camí veïnal. Entrem en el Parc Natural Montnegre-Corredor.

0:05	1:03	3,750
------	------	-------

Cruïlla de quatre camins. Agafem el que ve de front.

0:01	1:04	3,820
------	------	-------

Agafem el torrent de la Caseta a l'esquerra, just abans de passar una casa (Can Gol).

0:05	1:09	4,120
------	------	-------

Deixem la pista just travessar el torrent i agafem un corriol a l'esquerra que s'enlaira.

0:08	1:17	4,520
------	------	-------

San Miquel de Mata (219 m). Agafem la pista cap a can Flaquer.

0:18	1:35	5,220
------	------	-------

Can Flaquer i **Sant Martí de Mata** (305 m).

0:15	1:50	6,200
------	------	-------

Cruïlla sobre Torre Gran de la Cornisa. Agafem a l'esquerra.

0:40	2:30	8,400
------	------	-------

Pista a la font del Mal Pas, que agafem a la dreta.

0:15	2:45	10,000
------	------	--------

Font del Mal Pas (400 m).

0:20	3:05	11,300
------	------	--------

Creu de Rupit (423 m).

0:15	3:20	12,350
------	------	--------

Pi de Buac i cruïlla de tres camins (505 m). El de l'esquerra va cap al santuari del Corredor i el de la dreta a Arenys. Agafem el del mig que s'enlaira.

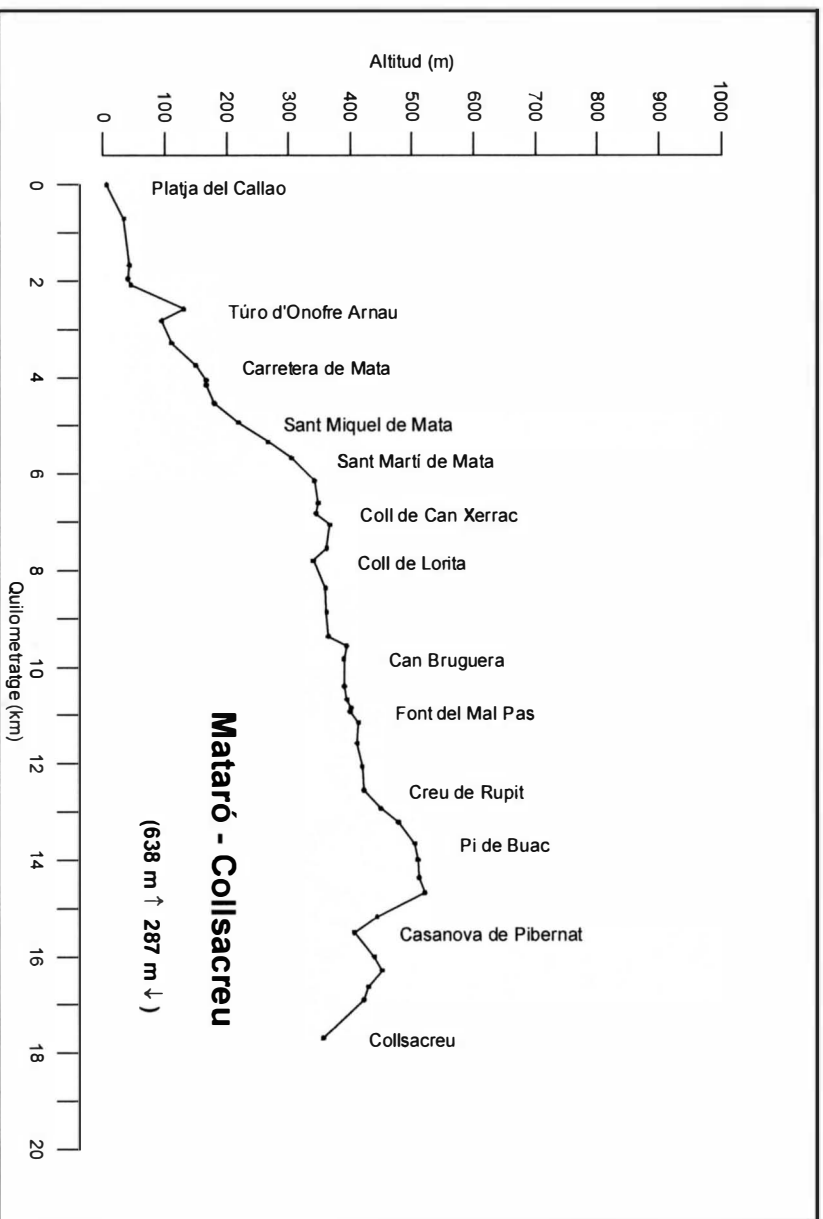
0:25	3:45	14,000
------	------	--------

Casanova de Pibernat (407 m). Seguim per la pista principal.

0:30	4:15	16,000
------	------	--------

Urbanització de Collsacreu (357 m). En aquest punt finalitzem l'etapa.

MATARÓ

La ciutat de Mataró, capital del Maresme, es troba situada al centre d'aquesta comarca. El seu terme té una extensió de 22,57 km², i té el punt més alt en una cadena de petits turons que el tanca a tramuntana, límit amb els termes veïns. Aquest relleu, que pertany al sistema orogràfic de la Serralada Litoral i és una mena d'estrep del bloc del Corredor, baixa per la banda de llevant fins molt a prop de mar, a l'indret del turó d'Onofre Arnau, però per la de ponent s'estén d'una manera més oberta i cau sobre la vall formada per la riera d'Argentona.

Entre els edificis que hom pot esmentar pel seu interès històric i arqueològic es destaca la basílica parroquial de Santa Maria, aixecada al segle XV, amb successives reformes i ampliacions als segles posteriors, especialment al XVII. En aquest darrer el temple es reformà totalment; l'última etapa fou feta seguint els plans d'Ercole Torrelli, arquitecte milanès resident a Barcelona, i acabà convertint-se en un espaiós temple d'una sola nau, amb dos creuers, d'estil renaixentista. L'any 1861 hi fou adossada una façana postissa. Al seu interior s'afegí l'altar barroc del Roser, renovat el 1987, dels escultors Antoni Riera, mataroní, i Lluís Bonifaç, occità, i el conjunt de la capella de la Mare de Déu dels Dolors i sala capitular de la confraria, amb pintures d'Antoni Viladomat (vers 1727-37).

També cal destacar la capella de Sant Simó situada al final de la riera del mateix nom i al peu de la carretera de Girona. És un edifici de la segona meitat del segle XVI que consta d'una sola nau amb teulada a dues aigües; la façana va ser restaurada el 1951 i decorada amb uns esgrafiats de Francesc Serra que representen un pescador i la seva família. La capella era famosa pels seus nombrosos exvots. D'altres construccions de caràcter religiós són l'església de Sant Josep, pertanyent a l'ex-convent dels carmelitans (segles XVI i XVII), el gran casal de les caputxines, amb el seu espaiós atri, mostra de l'arquitectura conventual del segle XVIII, i l'església de Santa Anna, de la qual és destacable la portalada d'estil barroc (1789) i la capella del Sagrament amb pintures de Jordi Arenas i escultura de Jordi Puiggalí (1960).

Entre els edificis civils es destaca la Casa de la Ciutat (segle XVII), amb reformes posteriors que l'han deformat: primer la dirigida per Miquel Garriga i Roca que modificà l'interior i la façana (1867) i després les més modernes que han contribuït encara més a la deformació de la construcció original. A les llindes dels tres balcons principals hi ha uns medallons amb els rostres dels mataronins Jaume Creus,

Antoni Puig i Blanch i Damià Campeny, que simbolitzen la religió, les lletres i l'art, i en unes fornícules de l'entrada dues estàtues que representen la prudència i la justícia, de Josep A. Santigosa (1879).

Altres edificis públics són el Museu Comarcal, antic casal d'estil renaixentista que va pertànyer a Jeroni Serra i Arnau (segle XVI) i l'Hospital de Sant Jaume i Santa Magdalena (segle XVIII), molt reformat modernament.

Als afores de la ciutat l'edificació es troba disseminada en diversos veïnats. A llevant del terme s'estén el de Mata, amb el pla de les hortes de Sant Simó i les anomenades Cinc Sènies, a l'antic camí de Sant Andreu de Llavaneres. Més al nord, remuntant la serralada, seguint el traçat de l'actual carretera a l'esmentada població veïna, en zones de bosc i conreus, aquest mateix veïnat aplega nombroses masies i edificacions i també s'hi troben les capelles de Sant Martí, romànica, i la de Sant Miquel (segle XVI).

En direcció a ponent, se situa el veïnat de Valldeix, sobre l'eix de la riera del mateix nom amb àrees d'urbanització a la part més alterosa, i més avall l'antiga caseria de Santa Rita i la capella dedicada a aquesta santa. En aquest paratge s'aixecava abans una capella dedicada a sant Sadurní (segle XI).

PARC NATURAL DEL MONTNEGRE I EL CORREDOR

El Parc Natural del Montnegre i el Corredor, situat a la Serralada litoral catalana, entre les comarques del Maresme i del Vallès Oriental, té una extensió aproximada de 15.000 ha. La Mediterrània i la depressió vallesana el limiten longitudinalment i la riera d'Argentona i la Tordera ho fan transversalment. Està format per la Serra del Corredor i el Massís del Montnegre separats per les rieres de Vallgorguina i d'Arenys i que tenen els seus punts culminants al santuari del Corredor (642 m) i al turó Gros (766 m).

Les poblacions vinculades amb el parc són: Arenys de Munt, Dosrius, Fogars de la Selva, Llinars del Vallès, Mataró, Palafolls, Pineda de Mar, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Celoni, Sant Iscle de Vallalta, Tordera, Vallgorguina i Vilalba Sasserra.

Geografia física

Els massissos del Montnegre i el Corredor són dues unitats de relleu ben definides que es disposen alineades en paral·lel a la costa, formant part de la Serralada litoral i constituint una barrera natural entre la plana litoral del Maresme i la depressió del Vallès i la Selva.

El substrat geològic dels dos conjunts muntanyosos està bàsicament format per un gran cos granític travessat per roques filonianes. A la part alta del Montnegre hi destaca una taca de material metamòrfic més resistent a l'erosió. Aquests materials pissarroso són els que donen un caràcter marcadament més abrupte al massís del Montnegre. El clima mediterrani subhumit presenta variacions notables i es poden distingir dues zones climàtiques bastant diferenciades: les terres interiors orientades cap a la plana del Vallès, més fredes i humides, amb un caràcter lleugerament continental; els vessants orientats cap a marina, més secs i amb temperatures més suaus. Els rius i rieres són de règim majoritàriament esporàdic o estacional. El curs principal d'aigua és la Tordera que recull les aigües d'importants rieres de la vessant vallesana del Montnegre, com les de Vallgorguina, Olzinelles, Montnegre, Fuirossos i Ramió.

Vegetació

La situació geogràfica, el relleu i les variacions climàtiques entre els vessants interiors i els que miren al mar condicionen i donen diversitat a la vegetació que cobreix aquestes serres. La proximitat del mar, que proporciona un grau suplementari d'humitat ambiental, especialment a l'estiu, també afavoreix el desenvolupament d'una vegetació exuberant enriquida amb nombroses espècies de caràcter centreuropeu i, fins i tot, atlàntic.

Les formacions més esteses són els alzinar i les suredes, havent estat aquestes darreres afavorides per l'interès econòmic associat a la indústria del suro. Les pinedes de pi pinyer, també molt abundants, caracteritzen el paisatge del vessants marítims del Maresme on ocupen vinyes i conreus abandonats en els darrers 150 anys.

A les parts més altes del Montnegre destaquen, pel seu interès científic i paisatgístic, les rouredes de

roure africà i de roure de fulla gran. Enmig dels roures creix una gran varietat d'espècies vegetals d'afinitat centreeuropea, com ara alguns peus de faig, que hi subsisteixen a causa de l'elevada humitat de les carenes.

A l'obaga del Montnegre, entre avellanedes i alzinars, hi trobem encara importants plantacions de castanyers. Als sots més humits i a les vores dels nombrosos torrents i rieres que baixen cap a la Tordera s'hi conserven magnífiques vernedes.

Fauna

La varietat d'ambients de les serralades del Montnegre i el Corredor (alzinars, suredes, pinedes i brolles, boscos de ribera, pinedes, zones obertes i de conreu) propicia que el poblament faunístic sigui divers i abundant. L'existència de masses forestals denses i ben conservades afavoreix la prosperitat de les espècies de caràcter forestal. És el cas del senglar, el mamífer més gros d'aquestes serres, perfectament adaptat a la vida al bosc. Hi ha espècies boscanes mediterrànies com la geneta, la rata cellarda, l'esquirol, l'astor, el picot verd, el gaig o la serp blanca; i d'altres, pròpies d'ambients centreeuropeus: el gorjablanc, el talpó roig, la becada o el liró gris. Han estat identificades darrerament diverses espècies arborícoles de ratpenats, rares a Catalunya.

Destaca la presència de la típica comunitat mediterrània de carnívors: gat mesquer, fagina, toixó i mostela. Tanmateix, cal esmentar una espècie d'herbívor recentment introduïda: el cabirol, la població del qual ha experimentat un important creixement en pocs anys.

Les zones obertes, si bé escasses a l'interior del parc, són especialment riques en fauna. Aquestes àrees són importants per als depredadors com ara l'àliga marcenca, l'aligot, la guilla, la serp verda i el llargardaix perquè hi troben els elements bàsics de la seva alimentació.

Aquest espai se situa en una de les principals rutes migratòries d'ocells a la Mediterrània occidental, essent de gran interès per fer-hi observacions durant les èpoques de pas. Els ambients humits, rieres i torrents constitueixen l'habitat on prospera una gran varietat d'invertebrats i amfibis.

VALLGORGUINA

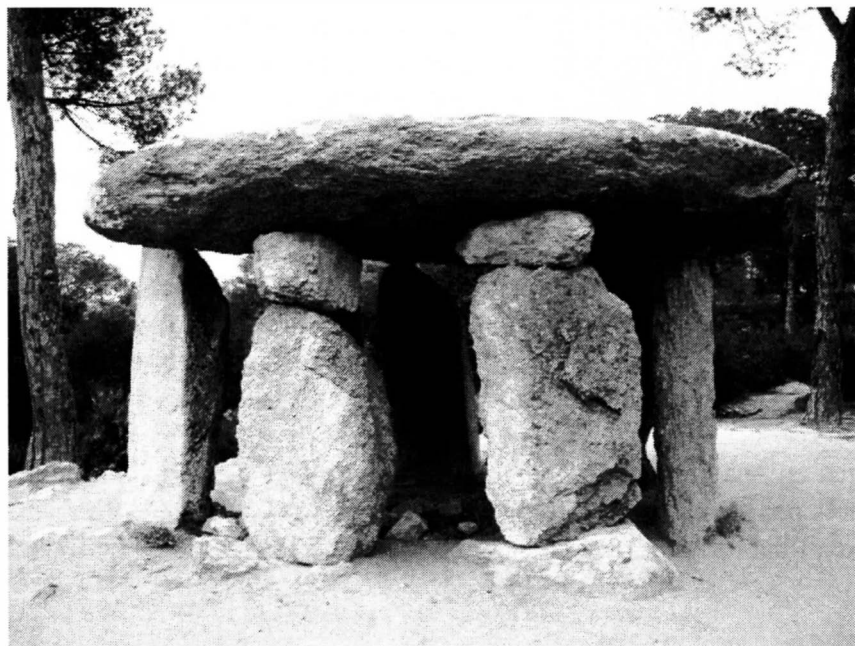
El municipi de Vallgorguina, d'una extensió de 21,96 km², és situat entre la serra del Corredor a ponent i la de Montnegre a llevant i ocupa part dels vessants d'aquests massissos de la Serralada Litoral. Així, tot el terme és molt accidentat: el Pla de les Bruixes (409 m), a llevant, al límit amb el municipi d'Arenys de Munt; la serra de Parent Rost, amb altituds entre els 415 m i els 527 m, a migdia; la serra de les Mules, al nord-oest de l'anterior, amb el punt més alt a 492 m, etc.

El terme és drenat per la riera de Vallgorguina, que neix, dins el terme, al coll Sacreu, per on passa el camí d'Arenys a Sant Celoni. La riera de Vallgorguina que és tributària de la Tordera, rep diversos altres petits cursos que es formen entre els contraforts de la serralada, com el torrent de la Font de la Sitja o el del Vilar. Dins del terme neix, també, la riera de Tapioles, tributària de la conca de la Tordera.

A més del poble de Vallgorguina, el municipi comprèn el veïnat de Pocafarina, de masies disperses, al nord del cap del municipi sota el puig de Castell i el turó de la Vaca, i el veïnat de Santa Eulàlia de Tapioles.

El poble de Vallgorguina (222 m d'altitud) és situat a la dreta de la riera del seu nom, al llarg de la carretera d'Arenys de Mar a Sant Celoni. El nom de Vallgorguina el trobem citat per primer cop al segle X, en un document del cartulari de Sant Cugat però els primers assentaments de població són molt anteriors. El testimoni més antic conegut de la presència humana és el dolmen de Pedra Gentil i també s'han trobat vestigis arqueològics que daten de l'època ibèrica, concretament al jaciment de Puig Castell. L'actual nucli urbà data de finals dels segle XVIII. Les primeres cases es van agrupar al llarg de l'actual carretera vella, plaça Maragall i carrer Montseny.

L'antiga església parroquial de sant Andreu de Vallgorguina és documentada des de l'any 1083, en què Guillem Umbert i la seva muller es comprometen a no atacar dita parròquia que era propietat del monestir de sant Cugat. L'any 1848 es va construir l'església actual i l'antiga va passar a ser la capella del cementiri. És un edifici que encara segueix les línies del barroc, si bé amb molta austeritat i senzillesa; consta d'una nau, coberta amb volta de llunetes, capçada per un absis rectangular de la mateixa amplada que la nau, al costat de la qual s'obren capelles laterals.

El dolmen de Pedra Gentil és una construcció megalítica formada per 7 lloses clavades verticalment al damunt de les quals es troba la pedra de coberta. Actualment, desconexim quin era el seu aspecte original. Gràcies a la documentació escrita, sabem que l'any 1855 va ser restaurat pel senyor Josep Pradell, propietari de la finca on es troba ubicat.

MITOLOGIA CATALANA SOBRE BRUIXES

En la cultura popular catalana, hi ha un gran nombre de llegendes sobre el personatge de la bruixa, moltes d'elles comunes amb altres pobles d'Europa. En l'imaginari popular, la bruixa és una dona que, per mitjà d'un pacte amb el dimoni, ha aconseguit poders sobrenaturals, que utilitza en benefici propi o amb finalitats malèfiques.

Durant l'Edat Mitjana, el poder eclesiàstic va alimentar aquestes creences entre la població, utilitzant les bruixes com a cap de turc de totes les calamitats, o per marginalar, empresonar i fins i tot executar les persones, sobretot dones, que no encaixaven en l'ordre social establert. Avui en dia, les creences sobre bruixes han perdut protagonisme entre la població en general, i molta gent sol veure la bruixa com un personatge popular entranyable, que sol aparèixer en els contes infantils.

El pacte amb el dimoni.

Es creia que les bruixes obtenien els seus poders mitjançant un pacte amb el dimoni. Existeixen moltes llegendes sobre els detalls de la cerimònia.

La marca del dimoni.

Se solia creure que les bruixes tenien una marca característica a la pell, fruit del seu pacte amb el dimoni. Segons les creences populars, aquesta marca podia prendre moltes formes, com una verruga.

Els poders de les bruixes.

Gràcies al seu pacte amb el dimoni, les bruixes tenien poder per fer tota classe de maldats. També era creença popular que podien volar a cavall de forques o d'escombres.

Dates assenyalades.

Hi ha dates assenyalades en què es creia que les bruixes celebraven grans reunions o augmentaven el seu poder. Les més conegudes són la nit de Tots els Sants i la nit de Sant Joan.

Les bruixes a la geografia catalana.

Arreu de la geografia dels Països Catalans, existeixen llegendes de bruixes, o llocs relacionats amb la pràctica de la bruixeria.

A **Arenys de Munt**: Un capellà els va engegar una puntada de peu i la sabata va enfilar-se núvols amunt. La van trobar més enllà del terme i tota masegada.

Al **Canigó**: Es reuneixen al cim del Tretzevents. Des d'allà criden les pedregades picant amb una verga tres cops damunt l'estany de Calandrà.

A **Cervera** : Hi havia una bruixa que es deia Margararida, la van cremar acusada de mestineria i bruixeria; totes les bruixes es trobaven al carrero de les bruixes construït al segle XIII i fins a finals del S. XIV no van canviar el nom per carrero de les bruixes degut a la seva gran concentració de bruixes; els dies assenyalats que es trobaven eren les nits quan la lluna estava al 100% plena. Cada any es fa una festa anomenada Akelarre per recordar les bruixes que havien habitat aquest poble del Centre de Catalunya.

A **Dosrius**: Quan el rector preparava la comunió li va aterrar la bruixa als peus. La bruixa enfadada li

Linda maestra

va prendre la caldereta dels aspergis. La van trobar, abonyegada en un lloc llunyà.

A Girona: una de les gàrgoles de la catedral és una bruixa, que diuen que va passar amb el sac de les pedregades quan van sonar les campanes. Ella i pedregada van quedar petrificats per sempre.

A La Quar: les nits de lluna vella fa ballar els follets de la contrada. la resta del temps fila llana i viatja per veure les veïnes.

A Llers: Van encapçalar una expedició de totes les bruixes de l'Empordà per aterrar al campanar de Figueres. El campaner va reaccionar a temps però, encara ara, el campanar resta estroncat.

A Molins de Rei: Pujaven a una clariana del bosc a realitzar els més foscos designis, el pla on anaven és conegut com el Pla de les Bruixes, ara ja és dins la població.

A Sarroca de Bellera: Es va endur un nadó sense que ningú no se n'adonés.

A Terrassa: S'ajunten al pla del Bonaire i provoquen pedregades orinant juntes en un forat i picant el líquid amb unes vergues.

A Vallbona de les Monges: Viuen en coves que hi ha en un tossal proper. Sempre van descabellades i només es pentinen quan plou i fa sol.

A Vallgorguina: Viu sota la Pedra gentil. Des d'allà convoca altres bruixes per fer pedregar.

A Vilopriu: Un dia que a Vilopriu feia una gran pedregada, es va sentir com a dalt dels núvols deien: "Pepa, gira't per aquí!". Van engegar uns quants trets al núvol amb bales beneïdes. L'endemà la sastre del poble, que es deia Pepa, va comparèixer amb la cama trencada.

BIBLIOGRAFIA

- ** Topoguia del GR-83 (Mataró – Canigó – Prada de Conflent)
Editorial Prames. Saragossa (2006).
- ** Parc del Montnegre i el Corredor
<http://www.diba.es/parcsn/parcs/index.asp?parc=5>
- ** Hipermapa de Catalunya
<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>
- ** Hiperenciclopèdia (Comarques)
<http://www.grec.net/cgibin/sumaric1.pgm>

Agustí Poch, novembre 2009